

عکس: ایسنا

بعد منزل نبود در سفر روحانی

درباره راه هایی که زیارت و خدمت از راه دور را برای زائران امام رضا^(ع) ممکن می کند

گزارش روز

فرزانه شهبان روزنامه نگار

برای به اشک نشستن چشم هایی که نمی بینیم، فقط چند ثانیه لازم است. سلام اول را با صدایی محکم ادا می کند: السلام علیک یا علی بن موسی الرضا(ع). سلام دوم را که می دهد، غم در صدایش جاگیر می شود: السلام علیک یا معین الضعفا(ع). سلام سوم را نداده است که بغض راه گلویش را می بندد. آن را به هر سختی که شده فرو می دهد و حرف هایش را از سر می گیرد. زمان کم است و تا تماس قطع نشده است باید درددل هایش را به آقا بگوید. می داند که حضرت از رنجی که این ماه ها کشیده است خبر دارد اما دل لبریز شده اش از اندوه، دیگر جایی می گوید که او در روی جسم مادر سال خورده اش چنبره زده است. حضرت را به مادرشان فاطمه زهرا(س) قسم می دهد که برای رفتن این درد دعا کند و نگذارد که تن مادر، مغلوب بیماری شود. قربان صدقه حضرت می رود و باز از توسل سلام دادن هایش را از سر می گیرد. دل خوشی این بانوی جوان و دیگرانی که دلشان برای ساعتی خلوت کردن در صحن و سرای امام رئوفمان لک زده است، همین ارتباط های صوتی و تصویری کوتاه با حرم و سلام های از راه دور است.

تصور می شد، تمهیدات برای زیارت این بانوی مبتلا به بیماری قلبی فراهم می شود. بعد از قطع تماس اولیه، وقتی عوامل برنامه دوباره با او تماس می گیرند تا مشخصاتش را دریافت کنند، آن قدر شاد، منقلب و ناباور است که حتی نمی تواند جواب تلفن را بدهد. امام مهربانی ها این بانو و دو نفر از اعضای خانواده اش را به پابوس می طلبد. ● عشق بدون مرز گفت و گوی تصویری که برقرار می شود، صدای دست و شادی و جیغ های دخترانه هم بلند می شود. باورشان نمی شود درست در لحظه ای که از رویش راداشند، خط تلفن ۰۹۱۰۹۱۰۸۸۸۸ از حالت اشغال خارج شود و آن ها بتوانند حضرت را به جشن تولدشان دعوت کنند. پوشش دختران نوجوانی که در تصویر دیده می شوند، به محیط های آموزشی می ماند. با یک، دو، سه، شمع های روی کیک تولد، فوت می شود، با شادی مضاف از باور حضور مهمانی ویژه در این مراسم. قصه آن هایی که روزهای دوشنبه و چهارشنبه، ساعت ۱۶ تا ۲۰ از طریق پیام رسان بله یا واتس اپ با این خط تماس تصویری می گیرند، در عین تفاوت ها، شباهت برجسته ای دارد، اینکه همگی طرف حسابشان را خود امام رضا^(ع) می دانند و چون اطمینان دارند که حرف هایشان

یکشنبه های دلنگنی ● یکشنبه ساعت ۲۱:۵۵، تا رسیدن به قرار هفتگی، فقط پنج دقیقه مانده است. دوربین های حرم مطهر در صحن آزادی روضه منوره، برای آن هایی که چشم انتظار ارتباط زنده هستند، آماده است. خط تلفن آستان قدس به شماره ۰۹۱۰۹۱۰۸۸۸۸ فعال می شود و بلافاصله اولین نفر تماس می گیرد. به این دل داده حضرت توضیح داده می شود که تا شروع برنامه چند دقیقه مانده است. تازه، ساعت ۲۲ که بشود، نماهنگ ابتدایی برنامه «الو امام رضا^(ع)؟» و صحبت های مجری که لباس خادمی بر تن دارد، پخش می شود. کسی که آن سوی خط است با کمال میل می پذیرد حدود ۱۰ دقیقه پشت خط منتظر بماند، از بیم اینکه مبادا امشب فرصت ارتباط زنده تصویری و گفتن چند جمله ای را که اصرار دارد با حضرت در میان بگذارد از دست بدهد.

یکی از این زائران از راه دور، بانویی است که سرد و گرم روزگار را چشیده و ساکن تهران است. نخستین باری است که تماس می گیرد. با دلی شکسته، از چشم هایش می گوید که در این عمر پنجاه و هشت ساله، حتی یک بار هم از نزدیک، لیاقت تماشای گنبد طلایی حرم را پیدا نکرده است. بدون هماهنگی قبلی و سریع تر از آنچه

حجاب نه به گرانی ربط دارد، نه بی حجابی

پاسخ به برخی شبهات درباره اصل حجاب، اثر رسانه ها و بی توجهی برخی افراد

گفت وگو

به شبکه های اجتماعی که سر برنیزد غیرممکن است پست، استوری یا تئوتیتی درباره مسئله حجاب بنینید و نخوانید. هم موافق دارد و هم مخالف. دیگران زیر پست ها نظر داده اند. می توان نمای کلی از وضعیت مخاطبان به دست آورد. به نظر زیاد می رسند. این همه مخالف با حجاب یا این همه منتقد به وضعیت بر خورد با آن در جامعه. سوالات زیاد است. همان جا می پرسند و پاسخ یکدیگر را می دهند. به نظر می رسد پس از تأیید یکدیگر از این پاسخ ها هم قانع می شوند. در چنین فضایی از جامعه، تعدادی در پی پاسخگویی به نکته هایی هستند که به گفته آن ها شبهات است. یعنی آنچه به نظر جوانان امروز می رسد مسائلی است که باید کسی به آن ها توضیح دهد یا در مقابلش استدلال بیاورد. یکی از فعالان حوزه پاسخگویی به این شبهات، حجت الاسلام والمسلمین مرتضی کهرمی است. عضو گروه علمی اداره پاسخگویی به سوالات دینی آستان قدس رضوی، محقق ومؤلف پنج کتاب و چهار دوره پژوهشگر برتر و فعال در فضای مجازی. در همه شبکه ها فعال است و مدام در حال ساخت کلیپ و تولید محتوا. به گفته خودش هر پست چند هزار نفر بازدید کنند دارد. بهانه گفت وگویی ما هم آخرین عنوان منتشر کرده است: «به حجاب گیر می دهید، اختلاس نه.»

● این به جای آن غلط است که می برای هر دلیش توضیح می آورد. اول از همه می رود سراغ اینکه این مقایسه از بنیان اشتباه است: در فضای مجازی مغالطه بسیار است و همان به فضای

حقیقی و میان مردم هم رسوخ کرده است. مثلاً این روزها که ایام حج است می گویند: به جای این همه حج رفتن، هزینه اش را بدهید به فقرا. یا در ایام محرم بهانه می گیرند: به جای رفتن به زیارت کربلا و اربعین، پولش را بدهید به نیازمندان. وقتی صحبت از حجاب می شود هم می گویند: به جای اینکه این قدر به حجاب اهمیت بدهید به اختلاس ها توجه کنید. ابتدا باید گفت که این موارد اصلاً به هم ربطی ندارند. شبیه این است که به فرد بیماری که هم به کرونا مبتلاست و هم سرطان دارد، بگویید: فعلاً کرونا را درمان کن و کاری به سرطان نداشته باش. درحالی که هر دو باید با هم درمان شوند. آن هم به طور هم زمان. آن ها که موافق بی حجابی هستند می گویند که اگر من موهایم را بپوشانم، مشکل گرانی و اختلاس حل می شود؟ ما می گویم خیر حل نمی شود، اما اگر حجاب را رعایت نکنی هم باز حل نمی شود، چون نه حجاب به گرانی ربط دارد، نه بی حجابی.

● خطر سرایت بیشتر

نکته دیگرش را به میزان همه گیری حجاب و اختلاس مربوط می داند. اینکه کدام در جامعه شمول بیشتری دارد: علت توجه بیشتر ما به حجاب این است که برخی مسائل سرایت و اثرگذاری بیشتری دارد. تصور کنید از ۸۵ میلیون جمعیت حدود ۴۰ میلیون نفر خانم باشند. پس ترویج بی حجابی در ۴۰ میلیون نفر اثر دارد اما اختلاس در این تعداد و حجم امکان پذیر نیست و عدد آن بسیار کمتر است. سرطان بیماری دردناکی است اما کرونا به دلیل سرایت زیاد، زندگی همه را درگون کرد. بی حجابی از دخترچه هشت نه ساله تا بانوی شصت ساله را درگیر خواهد کرد. عضو گروه علمی اداره پاسخگویی به سوالات دینی

توی زندگی ام، دارم دوباره از صفر شروع می کنم. دعا کن خودم، شوهرم و بچه ام خوشبخت باشیم. ما هم غریبیم مثل شما. کس و کاری نداریم. شما همه کاره ما باش. آقا نیت کرده ام پسرم را بیاورم پابوستان. برایمان دعا کنید.»

«سلام حضرت دلبر. سلام حضرت سلطان. آقا ظرف نباتان از نبات های حرم شما خالی شده. بطلب به جان جوادت. برای ظهور آقا امام زمان ^(ع)، سلامتی رهبر، عاقبت به خیری همه و حل شدن مشکل ازدواج و مسکن دعا کنید.»

«امام رضا^(ع) جان، از شما ممنونم که همیشه پشتم را داشتید. از شما می خواهم این دفعه هم دستم را بگیرید.»

«خیلی وقت است که دلم می خواهد بیایم مشهدتان. بطلب یک بار دیگر بیایم پابوستان. دلم خیلی گرفته است آقا. مشکل همه را حل کن.» سلام بر آقای مهربانم امام رضا^(ع). این قدر کرامات و لطف شما موجب حال خوب من شده است که من الان در حال نوشتن، حضورتان را در نزدیکی های قلبم حس می کنم. امیدوارم که همیشه به یاد رهبر، ملت ایران و ضامن کشور عزیزمان باشید، راه کوتاه و همواری در پیش دارند آن هایی که مانند نیره، فاطمه، محمد، علی و هادی دلشان می خواهد برای حضرت چند جمله ای مرقوم کنند و از یکی از خادمان آقا بخواهند به نیابت از آن ها به زیارت امام رضا^(ع) بروند. از ورود به نرم افزار رضوان و انتخاب گزینه زیارت نیابتی تا سرجمع شدن اسامی و سپردن آن به خادمان یکی از شیفت های حرم مطهر، چند ساعتی بیشتر راه نیست. کسانی که خدمت در بارگاه رضوی به یکی از رؤیاهای دور و محالشان تبدیل شده اند نیز با طرحی دیگری می توانند این آرزو را در آغوش بگیرند. فرقی ندارد در کدام یک از پیام رسان های داخلی باشد، پیام دادن به حساب کاربری Alo_shamstv آن ها را به از رویشان می رساند.

در یکی از پیام رسان های داخلی به حساب کاربری Alo_shamstv@ پیام بدهید تا خادمان، خدمتشان را به نیابت از شما انجام دهند

به وسیله تماس با شماره ۰۹۱۰۹۱۰۸۸۸۸ از طریق واتس اپ به صورت زنده از صحن آزادی و روضه منوره امام رضا^(ع) را زیارت کنید

ارتباط صوتی

پخش زنده از پیام رسان های اینستاگرام، یوتیوب و روبیکا به نشانی @alo_emamreza@ در روزهای یکشنبه از ساعت ۲۲:۴۰ تا ۲۳:۴۰ انجام می شود

چت تصویری

در پیام رسان های بله یا واتس اپ دوشنبه و چهارشنبه هر هفته از ساعت ۱۶ تا ۲۰ بستر چت تصویری مهیاست

تا نزدیک حرم مطهر هم آمده است و در طولانی مدت بیشتر هم می شود. این ها تازه نمای یک شهر مذهبی است. وی تأکید می کند: رسانه موج است و همه را با خود می برد. این موضوع این قدر مهم است که رهبر معظم انقلاب در یکی دو سال گذشته بارها از کلمه جهاد تبیین استفاده کردند. جهاد یعنی در مقابل مانعی وجود دارد. رهبر معظم انقلاب اهمیت فضای مجازی را به اندازه اصل انقلاب مهم دانستند.

وی با اشاره به بعد فرهنگی ادامه می دهد: برخی ادعا می کنند حجاب مسئله فرهنگی است و با زور نمی شود آن را حل کرد. ما می گویم فرهنگی بودن درباره همه موارد صدق می کند. آیا نباید برای سرفت، اعتیاد و... کار فرهنگی کرد؟ ولی کار فرهنگی به جای خود و برخورد با سارقان و مواد فروشان جای خود دارد. رهبر معظم انقلاب فرمودند که مسئله حجاب در چهار دیواری خانه شخصی است و حکومت کاری به آن ندارد، اما وارد اجتماع که شد به همه جامعه مربوط است.

● خواب زده ها کهرمی کارش را به تنهایی و با رسانه های مجازی ای که در اختیار دارد، ادامه می دهد. در حلقه های معرفتی که در حرم برپا می شود به طور مداوم تبیین می کند و به سوالات پاسخ می دهد. اما یک نکته

را هم خوب می داند: رسانه ها با بودجه کلان کار می کنند و ما هیچ. همین طور حرف های دشمن با منافع و نفعانیات ما سازگار تر است و به افراد هم حق می دهد. به همین دلیل به سوش جذب می شوند. اما درباره این موارد مردم دو دسته هستند، عده ای که اطلاعات کافی ندارند و در جلسات آگاه می شوند و برخی که خود را به خواب زده اند و نمی خواهند چیزی را قبول کنند. اما وظیفه ما آگاه سازی و هوشیار کردن است که به آن ادامه می دهیم.

بی حجابی فقط نشان دادن چند تار مو نیست و اثرات بعدی دارد. ابتدا با کناهان جنسی و ارتباط بانامحرم آغاز می شود و بعد به متلاشی شدن خانواده ها ختم می شود.

● بزرگ نمایان رسانه ها «حالا دیگر همه می دانیم که رسانه ها خبرهای بد را بیشتر و بزرگ تر نشان می دهند.» این را هم کهرمی اضافه می کند: من موارد زیادی را در رویارویی با مردم یا تماس هایشان می بینم و می شنوم که مردم از تعداد زیاد اختلاس هادر کشور می گویند درحالی که اگر به عمر چهل و چهار ساله انقلاب نگاه کنید، مردم ۱۰ مورد را هم نمی توانند نام ببرند. نمی گویم نیست، بر فرض سالی ۱۰ مورد باشد، با همه متخلفان برخورد قانونی صورت می گیرد.

اما همان موارد کم را آن قدر بزرگ کرده اند که توجه و نگرانی مردم به سوی آن هاست. اما بی حجابی

یادداشت

عدالت ترمیمی، مکملی برای عدالت کیفری

در طول تاریخ در نظام های کیفری، نمونه های مختلفی مطرح بوده است که از این میان، نمونه عدالت کیفری (سزا دهنده) هنوز در سیستم کیفری کشورها به اجرا در می آید. در عدالت کیفری همواره بزهکار را مستحق مجازات متناسب با شدت جرم ارتکابی می دانند و تأکید دارند که با فرد بزهکار باید آن گونه رفتار شود که او با دیگران رفتار کرده است، یعنی فرد مجرم باید به سزای عمل مجرمانه خود برسد تا نظم عمومی جامعه اعاده شود. چنین رویکرد تک بعدی ای که صرفاً پاسخ به جرم و مجرم را مجازات و در نهایت اقدامات تأمینی ضعیف می بیند و توجهی به حقوق تضییع شده بزه دیده و جامعه نمی کند، در حال حاضر به چالش کشیده شده است. چرا که اگر عدالت کیفری کارایی تمام و کمالی می داشت باید ما امروز شاهد کاهش جرائم و رفع گسست ها و کاستی های اجتماعی می بودیم در حالی که روزانه با رشد نرخ جرائم، افزایش جمعیت کیفری زندان ها و تورم قوانین جرم زا روبه رو هستیم که به نظر می رسد این ها می تواند دلیل خوبی بر ناکارآمدی نگاه تک بعدی عدالت کیفری باشد. اینجاست که احساس می شود باید عدالت ترمیمی را نه البته جایگزین، بلکه مکملی دقیق و کاربردی برای عدالت کیفری تلقی کرد و از طریق سازوکارهای اجتماعی تعاملی میان بزهکار و بزه دیده، ضمن جبران زیان های بزه دیده، بزهکار را به جای حبس در زندان به جامعه برگرداند.

از آنجا که جرم موجب جریحه دار شدن وجدان جامعه می شود، سازمان عدالت را بر آن می دارد تا آسیب های به وجود آمده را ترمیم کند و طرفین نیز مجاز به مشارکت در این فرایند خواهند بود. بنابراین برنامه های عدالت ترمیمی، بزه دیده، بزهکار و دیگرانی را که به نحوی تحت تأثیر جرم واقع شده اند، قادر می سازد که در مقابله با جرم دخالت مستقیم داشته باشند. افراد یاد شده در مرکز فرایند عدالت ترمیمی قرار می گیرند. دولت و حقوقدانان نیز تبدیل به تسهیل کنندگان سیستمی می شوند که هدف آن پاسخگو کردن و مسئولیت پذیر کردن بزهکار، بازسازی آسیب های وارد شده به بزه دیده و همیاری کامل بزه دیده، بزهکار و جامعه است. در واقع فرایند دخالت همه طرف ها، شرط بنیادین دستیابی به برون داد اصلاح و آرامش است.

عدالت ترمیمی بر ضرر و زیان تمرکز می کند. درک عدالت ترمیمی از جرم، قبل از هر چیز این است که جرم به افراد و جامعه لطمه می زند، از این رو پاسخ به جرم را باید بر صدمه و آثار ناشی از جرم و اقدامات مورد نیاز برای ترمیم زیان وارده متمرکز کرد. سؤال محوری در فرایند عدالت ترمیمی این است که بزه دیده و جامعه به چه چیزی نیازمند است تا بهبود یابد و خود (خود قبل از جرم) را باز یابد تا دوباره احساس آرامش و امنیت کند.

درحالی که تمرکز عدالت کیفری بر مجازات کردن و سزادهی بوده و به زیان بزه دیده و تسکین آلام ناشی از جرم و رفع گسست های اجتماعی که بر اثر جرم ایجاد شده است توجه ندارد.

عدالت ترمیمی به دنبال ترمیم روابط آسیب دیده، جبران زیان های مادی و معنوی بزه دیده، توجه به مشکلات بزهکار و جامعه است.

پس باید قطعات و عناصری در کنار یکدیگر قرار گیرند که سازنده یک مدل ترمیمی باشند. این عناصر در تقابل عناصر عدالت کیفری به جای تکیه بر اجباری بودن بر داوطلبانه و ارادی بودن، تأکید می کند. در تقابل بادشمنی به دوستی، کتمان حقیقت به پذیرش واقعیت، تحمیلی بودن به اختیاری بودن، علنی بودن به مخفی ماندن و غیر علنی بودن، نادیده گرفتن به توجه آسیب و...

رامطرح می کند. طرف داران عدالت ترمیمی معتقدند با کیفر نمی توان عدالت واقعی را محقق ساخت. عدالت زمانی محقق می شود که در راستای اصلاح آسیب های ناشی از بزه، جبران و التیام این آسیب ها اقدامی انجام شود و نیازهای مادی و معنوی بزه دیده شناسایی و برای رفع این نیازها تلاش شود. فرایندهای اجباری و یک جانبه عدالت سزا دهنده باید به فرایندهای داوطلبانه، توافقی و در راستای آشتی و سازش تغییر یابند. اما نباید از این موضوع غافل شد که ما معتقد به حذف کامل عدالت کیفری نیستیم، بلکه معتقدیم تا ناکارآمدی و نقص موجود عدالت کیفری با کارآمدی عدالت ترمیمی تکمیل خواهد شد و می توان پاسخ مناسبی به جامعه مخابره کرد.

بر همین اساس است که برای کنترل جرائم مهم، یعنی جرائم خشونت آمیز، تروریستی، سازمان یافته و نظایر آن، کماکان به عدالت سزادهنده نیاز است و فرایندهای ترمیمی در آن زمینه کارایی نداشته و منجر به افزایش بزهکاری در جامعه خواهند شد. اما در جرائم ساده و کم اهمیت که به طور کلی ناظر به نقض حقوق افراد است، می توان عدالت ترمیم را به کار بست و نتایج مطلوبی به دست آورد. در ایران تلاش هایی در راستای استفاده از این فرایندها در سال های اخیر انجام شده است. میزان موفقیت این فرایندها مستلزم تقویت نهادهای مردمی و حوس مسئولیت پذیری است. همچنین لازم است شرایط فرهنگی مناسب برای اجرای این فرایندها فراهم شود، زیرا در جوامعی که از نظر فرهنگی ضعیف هستند، پاسخ های ملایم به بزه ممکن است به تشدید بزهکاری بینجامد. افزایش آگاهی عمومی، تبیین پیامدهای سوء بزه در جامعه، تأکید بر کرامت و ارزش ذاتی انسان، تقویت آموزه های اخلاقی و دینی، موجب تقویت فرهنگ جامعه خواهد شد. در این صورت فرایندهای ترمیمی جایگزین یا مکمل مناسبی برای فرایندهای کیفری خواهد بود.

شهریار

شماره ۲۲ خرداد ۱۴۰۲
شماره ۲۲ خرداد ۱۴۴۴
شماره ۲۲ خرداد ۱۴۴۴

۱۳

جامعه